

Start med de lavthængende frugter – når eksporten af plantebaserede fødevarer skal øges

---

Af Cand.agro. Emil Dalsgaard Hansen, afdelingschef, DAKOFO

Dansk landbrug står over for en stor omstilling over de kommende to årtier. Landbruget har selv meldt ud, at man ønsker at være et klimaneutralt erhverv i 2050, og ser man på de politiske ambitioner, skal landbrugets udledninger af klimagasser være reduceret med mellem 55 % - 65 % allerede i 2030. Det er regeringens ambition, at dette ikke må afvikle landbruget, men skal udvikle det. Herunder ønsker man ikke, at denne omstilling koster arbejdspladser i erhvervet.

I den offentlige debat, nævnes afvikling af landbruget herunder især den animalske produktion, som eneste mulighed for, at Danmark kan nå sine klimamål. Man bliver dog nødt til at tage højde for, at klima og natur er globale udfordringer, som skal takles i et globalt perspektiv, og ikke blot inden for vores egen lille osteklokke i Danmark. Det er vigtigt at huske på, at verdens befolkning forventes at stige til omkring 10 milliarder allerede i slut-2050'erne, mens den globale middellevestandard lykkeligt forventes at stige i samme periode. Dette fører også fortsat en efterspørgsel efter animalske produkter, herunder især i lande med en lavere produktivitet end vi har i Danmark. Jeg håber og tror derfor personligt på, at vi også i 2050 har en stærk animalsk produktion i Danmark, hvor animalske produkter og knowhow kan eksporteres til verdensmarkedet til glæde for den internationale.

I 2022/2023 så vi et større fald i den danske produktion af kød, herunder især grisekød.

Udviklingen skal nok ses i sammenhæng med de meget høje foderpriser samt lave afregningspriser for de forædlede produkter, herunder i perioder, hvor de danske produkter har været udkonkurreret af vores nabolande.

Dette betyder, at efterspørgslen efter foderafgrøder også er faldene, herunder f.eks. korn, og at der derfor er en større mængde korn til rådighed for eksport. Men det stiller os også med et andet dilemma: Hvad skal vi i fremtiden benytte de arealer til, hvorpå der tidligere er dyrket foder?

Oplagt er en øget dyrkning af plantebaserede fødevarer, f.eks. ærter, hestebønner eller quinoa. Det er dog forventet, at denne øgede produktion af plantebaserede fødevarer ikke blot vil kunne klare sig ved at producere til hjemmemarkedet, men også kræver at der kommer et stærkt eksportmarked. Det bobler med nye, innovative virksomheder, som i Danmark arbejder med plantebaserede fødevarer, og som efterspørger danske råvarer. Derfor kan det forventes, at det både er råvarer og forædlede produkter, der skal eksporteres i fremtiden.

Dog er mange af disse nye produkter stadig et stykke fra at være eksportklar, herunder især fordi der kræves en del undersøgelse af, hvilke markeder og hvilke produkter der efterspørges. Hvis man derfor meget hurtigt ønsker at øge den danske eksport af plantebaserede fødevarer, giver det mening at kigge på, hvilke produkter vi al-

lerede har til rådighed, som kan levere på denne dagsorden. Herunder er den mest åbenlyse maltbyg, som udover vand er den største ingrediens i ølbrygningen.

Nuværende produktion

I Danmark har vi altid været gode til at dyrke maltbyg, herunder først og fremmest grundet vores tempererede klima, som sikrer en afgrøde med et afbalanceret proteinindhold og et højt stivelsesindhold, samt et højt forbrug af certificeret såsæd, som sikrer sortsrenhed, som er en vigtig parameter i maltningsprocessen. I dag har vi i Danmark en årlig produktion af maltbyg på omkring 1,3 – 1,5 millioner tons. Heraf benyttes omkring 360 tusinde tons på hjemmemarkedet ved de to danske eksportmalterier Sophus Fuglsang Maltfabrik, med produktion i Haderslev, og Thisted og Viking Malt (tidligere DMG) i Vordingborg. De resterende omkring 1 million tons eksporteres med Tyskland som det største marked med en volumen på omkring 600 tusinde tons årligt. Herudover er der også en vis eksport til andre europæiske lande, f.eks. Holland og Belgien. Derudover er der en række skiftende tredjeverdenslande, som løbende importerer danske varer.

På trods af en nuværende produktion på 1,3 millioner tons er der et langt større potentiale for eksporten af dansk maltbyg. I Danmark benyttes kun vårbyg som maltbyg, og ser man på den samlede produktion af vårbyg i Danmark har denne i perioden 2018-2022 gennemsnitligt ligget på 3,3 millioner tons. Da omkring 80 % af de sorter, der dyrkes i landbruget, er maltbyg-sorter, giver dette en potentiel maltbyg-pulje i Danmark på 2,6 millioner tons. Herfra skal fratrækkes en mængde, som ikke overholder kvalitetsparametrene for

maltbyg, samt en mindre mængde, der er produceret i områder, hvor de logistiske omkostninger er for store til at få varen ud i eksporthavnene. Men selv herefter er der som minimum en ekstra mængde på 500 tusinde tons, som potentielt vil kunne eksporteres som maltbyg. Der er derfor et stort potentiale for en øget eksport af maltbyg og derved også plantebaserede fødevarer i Danmark. Maltbyg, som allerede er en eksportklar vare, hvor vi har gode eksportmuligheder, er derfor en lavthængende frugt, når det kommer til mulighederne for at øge den danske eksport af plantebaserede varer.

Hvad kræver det at øge eksporten?

Historisk set har Danmark været et foderproducerende land, og det har økonomisk længe givet god mening at lade foderproduktionen tage store mængder af vårbygproduktionen. Dette har medført, at vi fra dansk side nok ikke har haft nok fokus på at opbygge et bredt spektrum af lande, hvortil man kan eksportere maltbyg. Ser man på f.eks. Frankrig, som har et meget stort eksportoverskud af maltbyg, har man lagt en meget stor indsats i at opbygge eksportmarkederne i tredjeverdenslande samt løbende vedligeholde de markedspolitiske forhold til disse lande igennem officielle besøg, markedsfremstød m.m. I Danmark er der et behov for at øge dette fokus, hvis vi ønsker at kunne øge vores eksport af maltbyg.

Hvorfor et fokus på maltbyg?

Ved at fokusere på maltbyg i første omgang vil man meget hurtigt kunne levere på en række politiske mål, herunder især den øgede eksport af plantebaserede fødevarer. Maltbyg vil dog også kunne bruges som løftestang i de lande, hvor vi ønsker

at kunne eksportere andre plantebaserede fødevarer til. Succesen for dansk eksport af fødevarer hænger nemlig sammen med stærke nationale repræsentationer på vigtige eksportmarkeder. Jo større volumen af fødevarer vi kan få på de vigtige markeder, jo stærkere nationale repræsentationer burde derfor også kunne opbygges. Dette er især vigtigt på det tidspunkt, hvor der opstår barrierer, der f.eks. fanger produkter i eksportlandene, hvor de nationale repræsentationers forhold til de nationale myndigheder i tredjeverdenslandene er en hjørnesten.

